

BANKALARDA ALTIN KARŞILIĞI AÇILAN MEVDUAT VE KREDİ HESAPLARI İLE BAZI CARİ İŞLEMLERİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

ACCOUNTING OF DEPOSITS AND CREDIT ACCOUNTS AND SOME CURRENT TRANSACTIONS OPENED IN GOLD PROVISIONS IN BANKS

Mustafa CANBAZ*
Mustafa SUNER**

ÖZ

Altın, geçmişten bugüne tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yoğun tercih edilen bir değerli madendir. Ancak, takı ve mücevher ağırlıklı kullanılan bu değerli varlıklar çoğunlukla kayıt dıŐıdır. Ekonomik kalkınma ve gelişme için ihtiyaç duyulan sermayenin bu Şekilde atıl durumda kalması, ülke açısından önemli bir kayıp olarak görülmektedir. Bu varlıkları ekonomiye kazandırmak amacıyla altın, 2000 sonrası bankacılık sistemine çekilerek kayıt altına alınmaya başlanmıştır. Böylece altın, tasarruf aracı olmak yanında aktif bir finansal araca da dönüşmüştür. Bir yandan bankalara fon olarak girişi sağlanırken, öte yandan altın fonu kullanmak isteyenler açısından yeni bir ürün, kaynak ortaya çıkmıŐtır. 2000’ler sonrası hızlanan yasal düzenlemeler sonucu bankalar toplamaya baŐladıkları fiziki altın mevduatı karşılığında, altın kredisi kullanılmaya baŐlanmıŐlardır. Bu gelişme, altını kiŐisel tasarruf olmak yanında bankaların finansal tablolarında gün geçtikçe daha fazla yer alan kıymete dönüŐtürmüŐtür. Yüksek likiditesi nedeniyle, ayrıca bankalar açısından önemli bir teminat ve rezerv kıymet olmuştur. Bu çalışmanın amacı; son yıllarda bankacılık sistemine giren altın mevduat hesapları ve bunların bankalar açısından nasıl muhasebeleŐtirileceĐidir. Çalışma kapsamında, altın bu niteliklerine ait uygulamalar ile cari bazı işlemlerin muhasebeleştirilmesi konvansiyonel ve katılım bankaları bazında rneklerle incelenmiŐtir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, Altın Bankacılığı, Muhasebe

Jel Kodu: G21,G24, G51, G30, M49

ABSTRACT

Gold is a highly preferred precious mine in our country as well as in the world from past to present. However, these valuable assets used mainly in jewelry and jewelery are mostly unregistered. The fact that the capital needed for economic development and development remains idle in this way is seen as an important loss for the country. In order to bring these assets to the economy, they were drawn into the banking system after 2000 and started to be registered. Thus, gold has become an active financial instrument as well as a savings instrument. On the one hand, banks were provided with funds as a fund and on the other hand, a new product and resource emerged for those wishing to use the gold fund. As a result of the legal regulations that accelerated after the 2000s, banks started to provide gold loans in return for the physical gold deposits they started to collect. This development has turned gold into personal assets as well as more and more assets in banks’ financial statements. Due to its high liquidity, it has also been an important collateral and reserve asset for banks. The aim of this study; gold deposit accounts that have entered the banking system in recent years and how these will be accounted for banks. Since the subject is framed in this way, the method is determined as accounting in the light of accounting and tax applications in the country as compulsory as the theoretical side. On the other hand, as these transactions differ from place to place on the basis of conventional and participation banks, this is emphasized in the examples.

Keywords: Banking, Gold Banking, Accounting

Jel Codes: G21, G24,G51, G30, M49

* Dr. Ğr. y.; Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Ynetimi Bölümü, mcanbaz67@yahoo.com, <https://orcid.org/0000-0002-5261-6187>

** Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Esnits Doktora Ğrencisi, mustafa35suner@gmail.com

1. GİRİŞ

Altın yıllar boyunca ödeme aracı olarak kullanılmasına karşın günümüz ticari hayatında daha çok rezerv para birimi olarak kullanılmaktadır. Altın yatırım aracı, zünet eşyası ve harcama aracı olmak üzere yatırımcılar tarafından talep edilmektedir (Çıtak, 1999: 51). Türk insanı tarafından geleneksel bir yatırım aracı olarak kabul edildiğinden geçmişten bugüne her kesimin önemli yatırım aracı altın olmuştur. Canlı talep nedeniyle büyük küçük hemen hemen her kasaba ve şehirde yerel bir 'kuyumcular çarşısı' ve piyasa oluşmuştur. Ancak, tüm bu piyasaların üzerinde İstanbul Kapalıçarşı bulunmaktadır. Kapalıçarşı Fatih Sultan Mehmet Han'ın İstanbul'u fethi ile hayat bulmuştur. Beş asırdan fazla süredir şehrin ticari merkezi niteliğini koruyan bu kadim çarşıda yoğun esnaf grubu kuyumcular ve hediyelik eşya satanlar olmuştur. Artan nüfus ve ticaretin gelişmesi ile birlikte kabına sığmayan çarşı, 2000'li yıllara doğru uzmanlaşmanın da bir gereği olarak, şehrin farklı (Yenibosna/Kuyumcukent gibi ihtisas) bölgelerine doğru kaymaya başlamıştır. Özellikle, fabrika ve atölye gibi imalata dönük kısımlarını bu bölgelere taşıyan sektörün yıllık altın işleme kapasitesi, bu açılımla birlikte 450-500 ton civarına kadar yükselmiş, ancak genellikle bunun altında bir kapasite ile çalışmaktadırlar (Halişçelik, 2000: 99).

T.C. Ticaret Bakanlığı'nın 2018 yılında hazırladığı *Mücevherat Sektör Raporu*'na göre, Türk imalat sektörlerinin en büyükleri arasında yer alan kuyumculuk sektöründe yaklaşık 250 bin kişi istihdam edilmektedir. Sektörde yaklaşık 5 bin üretici, 35 bin perakende satış mağazası bulunmaktadır. Altın mücevherat üretim merkezi İstanbul olmakla beraber, Ankara ve İzmir'de de oldukça önemli miktarlarda üretim yapılmaktadır. Üretimin % 30-40'ı ihraç edilmekte, geri kalanı ise yerli tüketicilere, turistlere ve bavul ticareti yapanlara satılmaktadır. Türkiye'ye gelen her dört turistten, ortalama bir kişi mücevherat satın almaktadır. Yıllık olarak üretilen altın mücevheratın yaklaşık %40'ı da turistlere ve bavul ticareti yapanlara satılmaktadır. Dünya altın mücevherat Pazar büyüklüğü açısından Hindistan, Çin, ABD ve Rusya ile ilk beş arasında yer alan Türkiye üretimde Hindistan ve İtalya ile birlikte ilk üç ülke arasında bulunmaktadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2018: 1). Kalan kısım yurt içinde tüketilirken, ülkenin imalat sektörü içinde önemli bir yer tutmakta, yıllık iş hacmi ise 10 milyar dolar dolayında tahmin edilmektedir (Güngör, 2017, 2).

Büyük kısmı yurt içinde tasarruf amaçlı edinilen altının, genellikle ekonomide kayıt dışı kaldığı kabul edilir. Ülkedeki yastık altındaki altın stokunun 5.000 tona yakın olduğu iddia edilmekle birlikte bu savı destekleyecek bir çalışma bulunmamaktadır. Ancak, TCMB Ekim 2012'de yayımladığı bir raporda Türkiye'de mevcut altın stokunun 2.189 ton olduğu belirtilmektedir. Raporda da ifade edildiği üzere, verilerle açıklanamayan kayıt dışılığın yüksek olmasından dolayı altın stokunun bu rakamın çok daha üzerinde olduğu tahmin edilmektedir (Aşarkaya, 2013: 6).

Söz konusu durumun önüne geçmek amacıyla, 29 Mayıs 2008 tarihinde Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar ile Merkez Bankası ve bankaların, Türkiye'de ve yurtdışında yerleşik kişiler adına döviz tevdiat hesapları ve altın depo hesapları açabilmelerinin önü açılmıştır. Yasal düzenlemeleri, 1995'te kurulan İstanbul Altın Borsası faaliyetlerinin 03.04.2013 tarihinde İstanbul Menkul Kıymetler Borsası yerine kurulan Borsa İstanbul A.Ş. bünyesindeki Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası Bölümü'ne aktarılması izlemiştir. Türkiye'de yastık altındaki tonlarca altının ekonomiye kazandırılması doğrultusunda İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş. ile anlaşmalı olduğu bankalar ile birlikte yürütülen altın toplama hizmeti müşterilerin mevcut altınlarının içerdiği has altın değerinin hesaplanarak banka hesaplarına yatırmalarına imkân tanımaktadır. Bugüne, Haziran 2019 tarihine gelindiğinde, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre, 'Kıymetli Maden Depo Hesapları'nın 'Yurt İçi Yerleşik' mevduat toplamı 52.474 milyon TL.'na ulaşırken, 'Yurt Dışı Yerleşik' mevduat toplamı 1.023 milyon TL.'na ulaşmıştır. Böylece, Türk bankacılık sisteminin 2 katrilyon 272 milyar 485 milyon TL. toplam mevduatı içinde hemen hemen tamamı altın olan 'Kıymetli Maden Depo Hesapları'nın toplamı 53.497 milyon TL.'na ulaşmıştır (BDDK, 2019).

Bankalar tarafından fiziki olarak toplanan altınlar, standardize edilmek suretiyle banka hesaplarına alınarak yatırım amaçlı olarak tutulabilmekte, transfer edilebilmekte ve nihayet kredi konusu yapılmak gibi farklı bankacılık işlemlerine konu yapılarak, ülkenin ekonomik faaliyetine dâhil olmaktadır. Gelişmekte olan Türkiye açısından sermaye ihtiyacının yüksek olduğu, 2000 sonrası dönemde altın gibi değerli kıymetlerin kayıt içine alınmasına imkân sağlayan 'altın bankacılığı ve altın hesaplarının bankalar tarafından izlenmesi'nin sağlanması, çalışma konusunu hem güncel hem de uygulayıcılar açısından önemli kılmaktadır.

2.METOD

Bu makalenin amacı altın bankacılığı ile ilgili gelişmeler yanında mevzuattaki yerini, işletme ve bankalar açısından ne anlam taşıdığını belirttikten sonra, altının banka hesaplarına alınması aşamasından yatırım amaçlı olarak tutulması, transfer edilmesi ve nihayet kredi konusu yapılmasına kadar geçen farklı bankacılık

işlemlerinin bankacılık, muhasebe ve hatta vergi uygulaması mevzuatı açısından nasıl işlem gördüğünü uygulamalar ışığında açıklamaktır.

Çalışmanın özü uygulama esaslı olduğundan, öncelikle uygulamaya yön veren teorik ve makro nitelikte temel hususlar açıklanmıştır. Ardından, başta bankaların uyması 2017 tarihli zorunlu muhasebe hesap planı esas alınarak ‘altın bankacılığı’ kapsamındaki ana hesaplar belirlenmiştir. Belirlenen bu hesaplar kapsamında konu ile ilgili işlemlerinin muhasebeleştirilmesi yapılmıştır. Ancak, bu muhasebe işlemlerinin bir kısmı eşzamanlı vergi konusu da oluşturmaktadır. Dolayısıyla, konu vergi uygulamaları açısından da ele alınmaya çalışılmıştır. Şu var ki, vergi çok sıklıkla değişen bir mevzuat alanı olduğundan, çalışmanın yayımlandığı ya da sonraki dönemlerde bu uygulamalardaki yöntem ya da oran değişikliği ortaya çıkması yüksek ihtimaldir.

3.ALTIN BANKACILIĞI VE MEVZUATI

3.1. Altın Bankacılığı

Altın bankacılığı, toplumun yatırım/tasarruf amaçlı elinde tuttuğu altınları bankalara çekerek ekonomiye kanalize etmenin bir aracıdır. İlk olarak 1980’li yıllarda bir bankanın altın mevduatı sertifikası çıkarması ve çeyrek altın alımı/satımı ile başlamıştır. 1990’lı yıllarda ise, bir başka banka altın bankacılığı alanında kuyumculara altın kredisi sağlama çalışması yapmış, ancak başarılı olamamıştır (Öz, 2015: 44). Buna karşılık, altın mevduatı hesapları bilançolarda yer almaya başlamıştır.

Bu ilk teşebbüslerin ardından, 2010’lardan sonra fiziki olarak altın toplayan bir katılım bankası, önemli bir finansal kaynağın bankaların Pasif kalemlerindeki yerini almasını sağlamıştır (Çelikdemir, Çetin, 2015: 11-32). Altının bankalar açısından önemli ve yaygın bir finansal kaynak olabileceği gerçeği keşfedilmiştir. Aslında, katılım bankaları zihinsel olarak böyle bir yeniliğe önceden hazırlıklıdır. Zira altın, faizsiz bankacılığın dayandığı (İslami) prensipler açısından zaten emtia değil para olarak kabul edilmektedir. Yanı sıra, faizsiz bankaların mevcut veya potansiyel müşterilerinin çoğunluğu inançları gereği tasarruflarının bir kısmını faiz içermeyen yatırım araçlarında değerlendirme eğilimindedir. Bu kapsamdaki araçların başında ise, altın gelmektedir. Diğer yandan, Türk insanının geleneksel yatırım aracının altın olduğu gerçeğinden hareketle toplumda büyük bir altın birikiminin bulunduğunu tahmin edilmektedir. Katılım bankaları bu ve buna benzer saiklerin neticesinde “altın bankacılığı”na geçişte öncülük yapmakta gecikmemişler, aynı şekilde kavramın Türk bankacılık sektörüne kazandırılmasına da öncülük yapmışlardır. 2010 yılından itibaren 11 bankanın yürüttüğü hurda altın toplama kampanyaları neticesinde 2017 sonu itibarıyla 154 tondan fazla altın yastık altından çıkarılarak bankalarda altın mevduatına dönüşmüştür.

Tablo 1: Bankalardaki Altın Mevduatı (2010-2017)

	BANKALARDA ALTIN MEVDUATI							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Katılım Bankalarındaki Toplam Altın (Kg)	7,267	28,643	34,735	39,336	52,216	20,263	28,339	30,682
Katılım Bankaları Payı (%)	21%	21%	20%	16%	29%	19%	20%	20%
Bankalardaki Toplam Altın (Kg)	34,914	138,021	177,286	242,552	181,122	108,353	139,893	154,433

Kaynak: Dereci, Mustafa, (2018), “Katılım Bankacılığında Altın”, Katılım Finans Dergisi, 10 Mayıs, <http://katilimfinansdergisi.com.tr/katilim-bankaciliginda-altin>, Erişim: 15/03/2019

Bankacılık sisteminde 2017 yılı sonu itibarıyla toplanan 154.433 Kg. altının 30.632 Kg’ı katılım bankalarına ait olup toplam altın mevduatının yüzde 20’sine karşılık gelmektedir. Aktif büyüklüğü itibarıyla Türk bankacılık sisteminden yüzde 5 pay alan katılım bankaları açısından ulaşılan bu nokta başarılı kabul edilir. Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri Aralık 2018 raporunda ise, bankaların toplam mevduatı 2.036 milyar TL. olarak yer alırken, bu mevduatın 1.042 milyar TL.’si TL. cinsinden, 953 milyar TL.’si döviz cinsinden, kalan 41 milyar TL.’si ise kıymetli maden depo hesabıdır. Buna göre, kıymetli maden hesaplarının mevduatlar içindeki yüzdesi %2’dir (BDDK, 2019).

Bankacılık sistemi içindeki yeri henüz küçük olmasına karşılık, yastık altı kalan kaynakların ülke ekonomisine katılması açısından yararlı hale gelmesi yanında kişi, işletme ve kuruluşlar için kazanç aracı olması, Altın bankacılığının ülke ve sektör açısından önemini giderek arttıracaktır. Zira altına dayalı işlemlerin bir (arz) tarafında elinde önemli miktarda stok bulunduran ve yeni tasarruflarında altına yatırım eğilimi olan geniş bir tasarruflu kitlesi bulunmakta, diğer (talep) tarafında kullandığı altının finansmanında güçlük çeken ülke ekonomisi için önemli bir ‘kuyumculuk sektörü’ bulunmaktadır (Doğan, 2010: 107).

Bu bakımdan, kuyumculuk sektörü ile birlikte Altın bankacılığı, altın piyasasının önemli bir parçasıdır. Altın piyasası ise, temelde iki kesimden oluşmaktadır. Bunların birinde bankalar etkiliyken, diğerinde kuyumcular etkindir. Buna göre altın piyasası (İnal, Aydın, 2016: 61);

- a- Altını hammadde olarak üretimde kullanan imalatçıların yer aldığı “endüstri sektörü”nden ve
- b- Bankaların öncü olduğu “finans sektörü”nden oluşmaktadır.

Endüstri, diğer ifadesiyle kuyumculuk sektöründe temel aktör imalatçı işletmelerdir. Bunların önemli kısmı, halen İstanbul’da Kapalıçarşı ile Kuyumcukent civarındadır. Ancak, Kapalıçarşı imalatçı konumunu 1980 sonrası gelişen serbest piyasa döneminde, 2000’li yıllardan itibaren kısmen Yenibosna’daki Kuyumcukent ve Vizyon Park’a devrederken kendisi yeni bir rol daha üstlenmiştir. Bu rol, esas olarak finans alanına ait serbest döviz ve altın piyasasının kalbinin attığı yer olmasıdır (Yaşar, 2016).

Finans sektöründe ise, ana aktör Merkez Bankası’dır. Diğer önemli kurumlar bankalar ile birlikte Borsa İstanbul A.Ş. (İstanbul Altın Borsası) ve İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş.’dir. Sektörde, bankalar hem yatırımcı hem de aracı rolü üstlenmişlerdir. Riskten kaçınan ve gelecek dönemlerde ortaya çıkabilecek olası fiyat dalgalanmalarına karşı koruma (hedging) amacıyla vadeli altın alımı yapmak veya spekülasyon amaçlı altın alımı yapmak üzere sektörde yer alırlar (Öz, Fidan, 2013).

Altın, bankacılıkta yüksek derecede likit özelliği yanında kredi kullanan işletmeler için güçlü bir teminat olarak verilebilmesi gibi nedenlerle tercih edilirken, yanı sıra TC Merkez Bankası’nın son dönemde yaptığı düzenlemelerle zorunlu karşılık kalemleri arasında önemli oranda Altın’a yer vermeye başlamasıyla, tercih edilme düzeyinde artma görülmekte, bu durum ‘altın günleri’nin sıklaşmasına sebep olmaktadır.

Bankaların altın mevduat talebinin yükselmesinde etkili olan son düzenleme T.C. Merkez Bankası tarafından 20/04/2019 tarihli ve 30751 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2019/5 sayılı Tebliğ olmuştur. Bu Tebliğ, “Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ”de güncelleme yapmıştır. Güncelleme ile TCMB nezdinde bankaların Türk lirası yükümlülükler için tutması gereken zorunlu karşılıkların; en fazla yüzde 40’ı ABD doları ve/veya Euro cinsinden, en fazla yüzde 30’u standart altın cinsinden ve en fazla yüzde 10’u kaynağı yurtiçi yerleşiklerden toplanan işlenmiş veya hurda altın olan standart altın cinsinden tesis etmeleri gerekmektedir. Buna karşılık, yabancı para cinsinden yükümlülükler için tutması gereken zorunlu karşılıkların kıymetli maden depo hesapları için tutulması gereken kısmının tamamına kadar standart altın cinsinden tesis edilmesi gerekmektedir.

Zorunlu karşılıklarla ilgili bu karar sonrası, altın hesapları bankalar açısından bir kat daha cazip hale gelmiştir. Merkez Bankası’na yatırılan altınlar, Merkez Bankası’nın rezervlerine katkı yapmak yanında kayıt dışı altının ekonomiye kazandırılması açısından da önemlidir. Bu durum bankacılık sisteminin likidite yönetimine esneklik de kazandırmaktadır. Tüm bu gelişmelere rağmen, yatırımcıların altın tasarruflarını hala sistem dışında tutmayı tercih ettikleri değerlendirilmektedir. Bu nedenle, yastık altı altına yönelik finansal enstrümanların geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede, Hazine Müsteşarlığı tarafından yatırımcılara ‘altın tahvili’ ve ‘altına dayalı kira sertifikası’ sunulmuştur. Bu gelişme, yastık altı altınların ekonomiye kazandırılması yönünde atılan önemli bir adım olarak görülmektedir. Zira ilk ihraç dönemi başarıyla tamamlanarak, söz konusu altına dayalı Hazine borçlanma senetlerine altın yatırımcısı tarafından ciddi bir talep gelmiş ve 2,5 ton altın yastık altından çıkarılarak ekonomiye kazandırılmıştır (Alp, Akça, Koyuncu, 2017).

3.2. Altın Bankacılığı Mevzuatı

Altına dayalı bankacılık işlemleri Türk mevzuatında aşağıdaki gibi yer almaktadır.

- **Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar**

07.08.1989 tarih 89/14391 karar sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkındaki 32 sayılı Kararın 19. maddesinde “Merkez Bankası ve bankalar, Türkiye’de ve yurtdışında yerleşik kişiler adına döviz tevdiat hesapları ve altın depo hesapları açabilirler. Bu hesaplar üzerinde, sahipleri serbestçe tasarrufta bulunabilirler. Bu hesaplara ait faizler banka ile hesap sahibi arasında serbestçe tespit edilir. Anapara ve faizlerin transferleri ile altının iadesi bankalarca kendi kaynaklarından karşılır. Bu hesaplar nedeniyle doğacak lehte ve aleyhteki kur farkları ilgililere aittir.” ifadesine yer verilmiştir.

Bu Karar’a dayanılarak, Devlet Bakanlığı tarafından çıkarılarak 27.01.1995 tarih ve 22184 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 95-32/13 sayılı Tebliğ ile bankaların altın depo hesabı açmalarına, altın kredisi kullandırmalarına ve yurtdışından altın kredisi sağlamalarına ilişkin esas ve usuller düzenlenmiştir.

- **Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara İlişkin 95-32/13 sayılı Tebliğ**

1995 yılında çıkarılan bu ilk Tebliğ'e göre; "Bankalar Türkiye'de ve yurtdışında yerleşik gerçek ve tüzel kişiler adına altın depo hesapları açabilirler. Altın depo hesapları, en az 995/1000 saflıkta bar ve külçe halindeki işlenmemiş altın ile 995/1000'den daha düşük saflıkta, gerek bir işçilik uygulanarak ziynet veya süs eşyası haline dönüştürülmüş gerekse içine ilave madde katılarak veya katılmaksızın alım satımı yapılan işlenmiş altın ile basılı altınların teslimi karşılığında vadeli veya vadesiz olarak açılır. Teslim edilen altının 1000 ayar karşılığında tekabül eden has altın miktarı esas alınarak işlem yapılır ve mudilere bu miktar ile faiz oranını ve diğer şartları gösteren hesap cüzdanı verilir. Altın depo hesaplarına bankalarca tespit edilecek oranlar üzerinden tahakkuk ettirilecek faizler hesaplarda altın olarak izlenir. Faiz ödemeleri altın veya altının ödeme günündeki karşılığı Türk Lirası veya döviz cinsinden yapılabilir. Altın depo hesaplarından hesap cüzdanında kayıtlı altın miktarının kısmen veya tamamen mudiye teslimi şeklinde ödeme yapılabilir. Banka ile mudi arasında varılacak anlaşmaya göre bankaca altın ödeme günündeki değeri üzerinden satın alınabilir ve karşılığında mudiye Türk Lirası veya döviz ödenebilir."

Bu Tebliğ, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar sonrası altın depo hesapları konusundaki önemli bir adım olmuştur. 2000'e kadar değişikliğe uğrayarak yürürlükte kalan Tebliğ, 16/05/2000 tarihli 2000-32/25 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmış, ancak 2000 tarihli bu Tebliğ ise, 29/05/2008 tarihinde yayımlanan 2008-32/35 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır. Günümüzde yürürlükte olan bu Tebliğ'in konu hakkındaki düzenlemesi aşağıdadır.

- **Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara İlişkin 2008-32/35 sayılı Tebliğ**

2008 yılında Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan 2008-32/35 sayılı Tebliğ ile başlangıçtaki düzenlemelerden oldukça ileri bir noktaya gidilerek günümüzde uygulanan altın bankacılığının temel esasları belirlenmiştir. Buna göre; altın bankacılığının temel esasları şöyledir;

- ✓ "Bankalar Türkiye'de ve yurt dışında yerleşik gerçek ve tüzel kişiler adına vadeli veya vadesiz olarak altın, gümüş ve platin depo hesabı açabilirler. Bu hesaplar, altın, gümüş ve platinin fiziken teslimi, yurtiçi ya da yurtdışı banka hesaplarından transferi veya bankalarca satış yapılmak suretiyle açılabilir. Altın, gümüş ve platinin yurt içindeki ve yurt dışındaki bankalar nezdinde bulunan depo hesapları arasında altın için 1000/1000, gümüş ve platin için 100/100 saflığa göre elektronik olarak transferi mümkündür.
- ✓ Altın, gümüş ve platin depo hesapları, en az 995/1000 saflıkta altın, 99.9/100 saflıkta gümüş ve 99.95/100 saflıkta platinin teslimi veya bankaca satışının yapılması suretiyle açılır. Gerek bir işçilik uygulanarak ziynet veya süs eşyası haline dönüştürülmüş gerekse içine ilave madde katılarak veya katılmaksızın alım satımı yapılan veya basılı altın gümüş ve platin üzerinden de hesap açılması mümkündür.
- ✓ Altın, gümüş ve platin depo hesapları açıldığı saflığa tekabül eden gram karşılığı ile muhasebeleştirilir. Müşteriye verilen hesap cüzdanında ve alım satım belgesinde, depo hesabındaki tutarın, altın için 995/1000 ve 1000/1000, gümüş ve platin için 100/100 saflığa göre dönüşüm yapılarak belirtilmesi gereklidir.
- ✓ Depo hesapları için bankalarca tespit edilecek oranlar üzerinden tahakkuk ettirilecek faiz veya kâr payları, hesaplarda altın, gümüş veya platin olarak izlenir. Faiz veya kâr payı ödemeleri altın, gümüş, platin veya bunların ödeme günündeki karşılığı Türk Lirası veya döviz cinsinden yapılabilir.
- ✓ Depo hesaplarından hesap cüzdanında kayıtlı altın, gümüş veya platin miktarının kısmen veya tamamen mudiye teslimi şeklinde ödeme yapılabilir. Banka ile mudi arasında varılacak anlaşmaya göre bankalarca altın, gümüş veya platin, ödeme günündeki değeri üzerinden satın alınabilir ve karşılığında mudiye Türk Lirası veya döviz ödenebilir."

- **Kıymetli Madenler Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelik**

03.04.1993 tarih ve 21541 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kıymetli Madenler Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmeliğin 1. Maddesinde; Kıymetli madenlerin ve kıymetli madenlerle ilgili sermaye piyasası araçlarının güven ve istikrar içinde, serbest rekabet şartları altında kolayca alınıp satılabilmesini sağlamak ve oluşan fiyatları tespit ve ilan etmekle yetkili Kıymetli Madenler Borsalarını düzenlemek amacıyla bu Yönetmelik doğrultusunda Kıymetli Madenler Borsasına birçok yetki tanınmıştır.

Yukarıda yer alan düzenlemeler İstanbul Altın Borsası'nın kuruluşu için hukuki dayanak oluşturmakla birlikte, borsanın kuruluşu yolunda şu düzenlemeler yapılmış ve faaliyete geçmiştir.

- Genel Yönetmeliğe dayanarak 16.10.1993 tarih ve 21730 sayılı Resmi Gazete’de Hazine Müsteşarlığı tarafından "Kıymetli Maden Borsaları Üyelik Yetkisi ve Kıymetli Maden Borsası Aracı Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyet Şartlarına İlişkin Yönetmelik” yayımlanmıştır.
- 26 Temmuz 1995 tarihinde İstanbul Altın Borsası resmi olarak faaliyetlerine başlamıştır. Borsada sadece külçe altın alım satımı yanı sıra vadeli işlemler de yapılmaktadır.
- 30.06.1999 tarih ve 23741 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İstanbul Altın Borsası Yönetmeliği uyarınca altının yanı sıra gümüş ve platin işlemleri de yapılmaya başlanmıştır.
- 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri çerçevesinde İstanbul Altın Borsası ile İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının tüzel kişiliklerinin sona ermesi ve yeni bir borsanın kurulması sonucunda, Borsa İstanbul A.Ş. 03.04.2013 tarihinde faaliyete geçmiştir. Kıymetli maden ve kıymetli taş işlemleri İstanbul Altın Borsası yerine Borsa İstanbul A.Ş. bünyesinde kurulan Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası Bölümü tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Bu çerçevede yürürlükte olan mevzuatta İstanbul Altın Borsası’na yapılan atıflar Borsa İstanbul A.Ş.’ne yapılmış sayılmaktadır (Borsa İstanbul, 2016).

Kıymetli Madenler Piyasasında işleme konu kıymetli madenler üç başlık altında toplanmaktadır.

1- Standart Kıymetli Madenler

Kıymetli Madenler Piyasasında aşağıdaki özelliklere sahip standart kıymetli madenler işlem görebilir:

- Standart İşlenmemiş Altın: En az 1000/1000 saflıkta, nitelikleri Müsteşarlıkça belirlenen barlar veya külçeler halinde altın,
- Standart İşlenmemiş Gümüş: En az %99,9 saflıkta, nitelikleri Müsteşarlıkça belirlenen bar, külçe veya granül halinde gümüş,
- Standart İşlenmemiş Platin: En az %99,95 saflıkta, nitelikleri Müsteşarlıkça belirlenen barlar veya külçeler halinde platin,
- Standart İşlenmemiş Paladyum: En az %99,95 saflıkta, nitelikleri Müsteşarlıkça belirlenen barlar veya külçeler halinde paladyum.

Buradaki, Müsteşarlık kavramı, Hazine Müsteşarlığını ifade etmektedir. Ancak, 2018 yılından itibaren T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı olarak faaliyetine devam etmektedir.

Kabul edilen standart bar ve külçe tipleri aşağıdaki gibidir:

- Mini Bar: 1 gr, 2,5 gr, 5 gr, 10 gr, 20 gr, 50 gr, 100 gr, 250 gr ve 500 gr
- Külçe: 1 kg
- Large Bar: 1 kg’ın üzerinde külçe
- Granül: Torba (pirinç tanesi) şeklinde ambalajlı, muhtelif ağırlıklarda granül (Sadece gümüş için)

2- Standart Dışı Kıymetli Madenler

Kıymetli Madenler Piyasasında aşağıdaki özelliklere sahip standart dışı kıymetli madenler işlem görebilir:

- Standart dışı işlenmemiş altın: 1000/1000’den düşük (1000/1000 saflık hariç) saflıkta külçe, bar, dore bar, granül, toz veya hurda şeklindeki altın,
- Standart dışı işlenmemiş gümüş: %99,9’den düşük (%99,9 saflık hariç) saflıkta külçe, bar, dore bar, granül, toz veya hurda şeklindeki gümüş,
- Standart dışı işlenmemiş platin: %99,95’ten düşük (%99,95 saflık hariç) saflıkta külçe, bar, dore bar, granül, toz veya hurda şeklindeki platin,
- Standart dışı işlenmemiş paladyum: %99,95’ten düşük (%99,95 saflık hariç) saflıkta külçe, bar, dore bar, granül, toz veya hurda şeklindeki paladyum.

3- Cevherden Üretim Kıymetli Madenler

Yurt içinde cevherden üretilen dore bar, granül ve diğer şekillerdeki kıymetli madenler;

a) Türkiye’de Kurulu rafinerilerde rafinaj işlemine tabi tutulur ve rafinaj işleminin tamamlanmasından sonra yedi iş günü içinde Borsa kasasına teslim edilir ve Kıymetli Madenler Piyasasında alım satımı gerçekleştirilir veya

b) Borsa tarafından belirlenecek işlem esasları dâhilinde Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü veya bu kurumun belirleyeceği kuruluşlarca düzenlenecek ayar raporunda yer alan miktarlarına göre ayrı ayrı işlem yapılmak suretiyle Kıymetli Madenler Piyasasında alım satımı gerçekleştirilir.

- **18.11.2006 tarihli ve 26350 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kıymetli Maden Standartları ve Rafinerileri Hakkında 2006/1 nolu Tebliğ**

Tebliğ’in 1. Maddesine göre, Rafinaj, hurda halde veya cevherden elde edilen altın, gümüş, platin ve paladyumun belirli teknikler uygulanmak suretiyle saflaştırılarak uluslararası kabul gören standartlara dönüştürülmesini anlamına gelmektedir. Borsada; uluslararası piyasalarda kabul gören rafineriler ile Türkiye’de Kurulu rafinerilerin ayar damgasını taşıyan standart işlenmemiş kıymetli madenler işlem görür. Borsada bar, külçe ve granülleri işlem görecektir uluslararası rafineriler, Londra Külçe Piyasası Birliği ve Londra Platin ve Paladyum Piyasasının yayımladığı listeler göz önüne alınarak Borsaca belirlenir ve liste halinde ilan edilir. Borsa tarafından belirlenen Rafineriler Listesi, Gümrük ve Ticaret Bakanlığına bildirilir ve söz konusu listeler Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından gümrük müdürlüklerine gönderilir. Son olarak, 11.11.2014 tarih 20117910/143.01 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü’nün ‘Rafineri Listesinin Güncellenmesi Konulu Yazı’da beş altın rafineri yer almıştır. Ancak bu şirketlerden ikisi ülkemizde yetkili olmak yanında Londra Külçe Piyasası Birliği (London Bullion Market Association-LBMA) tarafından da akreditedir. Bu şirketler aşağıdaki şekildedir (Borsa İstanbul, 2019).

LBMA tarafından da akredite olanlar;

- İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş. (İstanbul Gold Refinery)
- Nadir Metal Rafineri San. ve Tic. A.Ş.

Sadece, Türkiye’de akredite olanlar;

- Ahlatcı Metal Rafineri A.Ş.
- Atasay Kuyumculuk Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Onsa Mücevherat İmalatı ve Dış Ticaret A.Ş.

Altın sektöründeki rafinasyon işlemleri, uzun süredir kuyumculuk sektöründe yer alan Halaç Ailesinden Ömer Halaç tarafından 1995 yılında kurulan Halaç Kuyumculuk Limited Şirketi ile başlamıştır. Ardından 1996 yılında Hazine Müsteşarlığı ve İstanbul Altın Borsası’nın katkılarıyla İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş. (İAR) kurulmuştur. Sektörün ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla faaliyete geçen bu iki şirket 2002 yılında birleşme kararı almışlardır. Bu birleşme ile daha güçlü bir yapıya kavuşan İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş., İstanbul Altın Borsası ve Hazine Müsteşarlığı’nın altın rafinerileri listesinde ilk resmi altın rafinerisi olarak yer almaktadır (İAR, 2019).

Böylece, günümüz itibarıyla altın piyasasında işlem yapmaya yetkili beş şirket bulunmaktadır.

4.KURUMLAR AÇISINDAN ALTIN BANKACILIĞI

4.1.Bankalar Açısından Altın Bankacılığı

Bankalar, mevduat toplayıp, bunları kredi olarak müşterilerine kullandırmaları yanında diğer bankacılık işlemlerini yaparlar. Aşağıda, bu işlemlerin altın cinsinden yapılması açıklanacaktır.

4.1.1. Altının Mevduata Dönüşmesi

Bankalar, Türkiye’de yastık altındaki tonlarca altının ekonomiye kazandırılması konusunda İstanbul Altın Rafinerisi ve Merkez Bankası birlikte öncülük yapan kuruluşlardır. Özellikle İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş.’nin üstlendiği rol önemlidir. Zira İAR anlaşmalı olduğu bankalar ile birlikte yürüttüğü altın toplama hizmeti

ile yatırımcıların ellerindeki mevcut altınların içerdiği has altın değerini hesaplayarak banka hesaplarına yatırmalarına imkân tanımaktadır (İAR, 2019).

Ancak, yatırımcıların ellerindeki altınların toplanıp banka hesaplarına intikali zorlu bir süreçten sonra mümkün olmaktadır. Bu süreçte, ‘altın günleri’ önemli bir işlev görmektedir. Zira bu özel günlerde, yatırımcılar ellerindeki (hurda) altınları bankaya getirildiğinde, bankanın anlaşmalı olduğu IAR eksperler tarafından incelenir ve saflık derecelerine ve miktarların göre sınıflandırılarak standart külçe altın karşılığı hesaplanır. Yapılan hesaplamadaki standart külçe altın miktarını kabul eden müşteri, IAR eksperlerinin düzenleyeceği teslim tesellüm tutanağını imzalayarak hurda altınları bankanın sorumluluğunda IAR eksperlerine teslim eder. Bu teslimat sonrası, müşteri hurda altınların eritilerek standart külçe altına dönüştürüleceğini, daha sonra herhangi bir nedenle hurda altınlarını geri almayacağını peşinen kabul ve beyan eder. IAR eksperleri, hurda altın getiren müşterilerin altınlarının saflık derecesini, gram üzerinden miktarını tespit eder, altınların sahtelik kontrolünü yapar ve hurda altınların standart külçe altın karşılığını hesaplayarak müşterinin onayına sunar. Dönüştürme işleminde hurda altınların işçilik maliyeti ve altınların üzerindeki taşların değer ve ağırlığı hesaplamalara dâhil edilmediğinden, eksperler bu konuda müşterileri bilgilendirmekte, müşterilerden bilgilendirme formuna imza almaktadırlar.

IAR tarafından eritilerek altın dönüştürme işlemine tabi tutulan hurda altınlar, IAR tarafından bankaya bildirilerek nihai standart külçe altın miktarı banka tarafından müşteriye ait altın mevduat hesabına yatırılır. Banka, altın dönüştürme işlemi sonrası müşteriye ait vadesiz altın mevduatı hesabına yatırdığı standart külçe altınları yükümlülüğü olarak takip eder ve müşterisine vadesiz altın mevduatı hesap cüzdanı verir. Müşteri dilediği zaman vadesiz altın mevduat hesabındaki altınlarını banka günlük cari fiyatları üzerinden bankaya satabilir ya da makul bir süre önceden haber vermek kaydıyla fiziki teslimat maliyetlerini de üstlenerek hesabındaki altınlarını gram altın olarak fiziki teslim edilmesini talep edebilir. Öte yandan, bankanın günlük cari fiyatları üzerinden kaydi olarak standart külçe altın satın alarak, hesabına ilave yapabilir.

Bankaların yurt içi ve yurt dışında yerleşik gerçek ve tüzel kişiler adına açacakları vadeli veya vadesiz altın, gümüş ve platin depo hesapların, en az 995/1000 saflıkta altın, 99.9/100 saflıkta gümüş ve 99.95/100 saflıkta platin üzerindedir. Bu hesaplar, yatırımcıların teslimi veya bankaca satışının yapılması yanı sıra gerek bir işçilik uygulanarak ziyet veya süs eşyası haline dönüştürülmüş gerekse içine ilave madde katılarak veya katılmaksızın alım satımı yapılan veya basılı altın, gümüş ve platin üzerinden de açılabilir.

Önceki bölümde de ifade edildiği gibi, bankalar topladıkları tüm mevduat karşılığında TCMB nezdinde zorunlu karşılık tutmak zorundadırlar. Bu karşılıkların hesaplanmasında bankaların ve finansman şirketlerinin, tabi oldukları muhasebe standartları ve kayıt düzeni esas alınması öngörülmüştür. Buna göre, bankaların yurt dışı şubelerinin yükümlülükleri dâhil, Merkez Bankası’na, Hazine’ye, yurt içi bankalara ve uluslararası anlaşmayla kurulmuş olan bankaların Türkiye’deki merkez ve şubelerine olan yükümlülükleri hariç olmak üzere, aşağıda belirtilen bilanço kalemleri zorunlu karşılığa tabi Türk Lirası ve yabancı para yükümlülükleri olarak belirlenmiştir (TCMB, 2019).

- a) Mevduat/katılım fonu.
- b) Repo işlemlerinden sağlanan fonlar.
- c) Kullanılan krediler (Hazine garantisiyle sağlananlar hariç).
- ç) İhraç edilen menkul kıymetler (net).
- d) Sermaye hesaplamasına dâhil edilmeyen borçlanma araçları.
- e) Yurt dışı merkeze yükümlülükler (net).
- f) Kredi kartı ödemelerinden borçlar.
- g) Müstakrizlerin fonları.

Bankaların bu sayılan yükümlülük veya mevduat kalemleri için TCMB nezdinde tutmak zorunda oldukları karşılık kapsamına, 2011 Eylül ayında çıkardığı Tebliğ ile kıymetli maden depo hesaplarını da eklenmiştir. Bu ekleme ile bankalar belli oranlarda ABD doları, Euro ve standart altın cinsinden karşılık tutmaya başlamışlardır. Nisan 2019’da TCMB’nın yaptığı yeni bir düzenleme ile altın karşılık miktarı genişletilmiştir. Böylelikle, banka brüt rezervini kuvvetlendirme imkânı elde etmiştir (Saraç ve Bayhan, 2013, 393-406).

4.1.2. Altın Kredisi

Altın, gümüş veya diğer kıymetli madenler üzerinden kredi, mevzuatımızda, Tebliğ hariç tanımlanmış değildir. Konu ile ilgili ilk düzenleme, 1995 yılında çıkarılarak altın bankacılığının önünü açan 95-32/13 sayılı Tebliğ olmuştur. Bu Tebliğ ile altın mevduat yanında ‘Altın kredisi’ konusu da düzenlenmiştir. Ardından, 2008

yılında çıkarılan 2008-32/35 sayılı Tebliğ ile kapsam genişletilerek “Altın, gümüş, platin kredisi açılması” mümkün hale gelmiştir. Buna göre;

(1) Bankalar depo hesapları karşılığı altın, gümüş, platin ile satın aldıkları altın, gümüş veya platinin teslimi veya karşılığının Türkiye’de yerleşik müşteriye Türk Lirası, yurt dışında yerleşik müşteriye ise Türk Lirası veya döviz olarak ödenmesi suretiyle;

a) Kıymetli maden üretimi veya ticareti ile iştigal eden Türkiye’de veya yurt dışında yerleşik kişilere,

b) Türkiye’de veya yurt dışında yerleşik kişilere tutarı en az 5 milyon ABD Doları ve ortalama vadesi bir yılın üzerinde olmak üzere,

c) Türkiye’de veya yurtdışında yerleşik kişilere teminat olarak alacakları Türkiye’deki şubelerinde bulundurulmuş kıymetli maden depo hesabı ve/veya altına dayalı sermaye piyasası aracı tutarını geçmemek üzere,

altın, gümüş veya platin kredisi kullanabilirler.

(2) Bu kredilerin müşteri adına açılacak depo hesabına alacak kaydedilmesi mümkündür. Bu hesaplardan hesap cüzdanında kayıtlı altın, gümüş veya platin miktarının kısmen veya tamamen müşteriye teslimi şeklinde ödeme yapılabilir.

(3) Banka ile müşteri arasında varılacak anlaşmaya göre bankalarca altın, gümüş veya platin, ödeme günündeki değeri üzerinden satın alınabilir ve karşılığında Türkiye’de yerleşik müşteriye Türk Lirası, yurt dışında yerleşik müşteriye ise Türk Lirası veya döviz ödenebilir.

(4) Altın, gümüş veya platin kredisi uygulamasında miktar, bu Tebliğin ilgili maddesinde belirtilen usule göre tespit edilir. Bu maddeye göre; Altın, gümüş ve platin depo hesapları açıldığı saflığa tekabül eden gram karşılığı ile muhasebeleştirilir. Müşteriye verilen hesap cüzdanında ve alım satım belgesinde, depo hesabındaki tutarın, altın için 995/1000 ve 1000/1000, gümüş ve platin için 100/100 saflığa göre dönüşüm yapılarak belirtilmesi gereklidir.

(5) Altın, gümüş veya platin kredisi hesaplarına bankalarca tespit edilecek oranlar üzerinden tahakkuk ettirilecek faizler, altın, gümüş veya platin olarak hesaplarda izlenir. Bu kredi hesapları, müşteriler tarafından altın, gümüş veya platin teslimi suretiyle veya banka ile müşteri arasında varılacak anlaşmaya göre Türk Lirası veya döviz geri ödemesi yapılarak kapatılabilir.

Bankalar, piyasaların değişen koşullarına göre çeşitli finansman paketleri hazırlamakta, bu paketler adına yapılandırmış oldukları aracılık faaliyetleri ve finansal hizmet için ücret, komisyon ve teminat toplamaktadırlar (Doran, 1998: 29). Öte yandan, külçe altın fiziki teslimat işlemlerinde külçe altın işlem miktarlarının bankanın cari gr altın alış fiyatı ile çarpılması sonucunda bulunan işlem tutarının TL değerinin maksimum binde 2,5’ine kadar işlem komisyonu ve söz konusu komisyona ilaveten %5 Banka ve Sigorta Muamele Vergisi (BSMV) tahsil etmektedirler (Borsa İstanbul, 2016).

4.2.İşletmeler Açısından Altın Bankacılığı

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara İlişkin 95-32/13 sayılı Tebliğ’de, “Bankaların Türkiye’de ve yurtdışında yerleşik gerçek ve tüzel kişiler adına altın depo hesapları açabildiği, altın depo hesaplarının en az 1000/1000 saflıkta bar ve külçe halindeki işlenmemiş altın ile 1000/1000’den daha düşük saflıkta, gerek bir işçilik uygulanarak ziynet veya süs eşyası haline dönüştürülmüş gerekse içine ilave madde katılarak veya katılmaksızın alım satımı yapılan işlenmiş altın ile basılı altınların teslimi karşılığında vadeli veya vadesiz olarak açılabilirdiği” yer almaktadır.

İşletmeler çeşitli amaçlarla altın mevduat hesabı açtırırlar. Bunlar şöyle özetlenebilir.

a- İşletmeler ellerindeki fon fazlasıyla fiziki altın alabilir. Sonrasında altınlarının çalınma ihtimaline karşı, kiralık kasalarda ücret karşılığı tutmak yerine altın mevduat hesabında faiz/karpayı geliri elde etmek amacıyla değerlendirebilirler.

b- 19.08.2016 tarih 29806 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6736 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun’un Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması başlıklı 7 inci madde 4 üncü fıkrasında Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefleri sahip oldukları, Türkiye’de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile

taşınmazlarını, 31.12.2016 tarihine kadar, dönem kazancının tespitinde dikkate almaksızın defterlere kaydedebilirler, bu takdirde söz konusu varlıklar vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekebilirler. Bu kanun kapsamında işletmelerin sahip olduğu altınlar banka mevduat hesaplarında izlenebilir.

c- Bankalardan kullanmış oldukları nakdi veya gayri nakdi her tür kredilere karşılık altın mevduat hesaplarını teminat olarak gösterebilir.

5.BANKALAR TARAFINDAN ALTIN İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Bu başlık altında fiziki altını karşılığı vadesiz hesap açılması, altın mevduat hesabından fiziki altın ve Türk lirası olarak ödeme yapılması, fiziki altın karşılığında vadeli hesap açılması ve faiz tahakkuk edilmesi, işletmeler altın kredi kullanılması ve faiz/karpayı tahakkuk ettirilmesi işlemlerinin muhasebeleştirilmesi, konvansiyonel ve katılım bankası bazında ele alınmış ve incelenecektir.

5.1. Banka Hesap Planı ve Altın İşlemlerine Ait Hesaplar

Bugün ülkemizde belirli kurum ve kuruluşlar için uygulanma zorunluluğu bulunan Uluslararası Muhasebe Standartları'nın (IAS) Türkçeye çevirisi olan Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) 01.11.2005 tarihinde yayımlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 37. maddesine göre; bankalar tarafından da uygulanması zorunludur. Esasen konvansiyonel bankaların muhasebe politikalarının temelini oluşturan TMS'ler yanında İslam ilkelerine uyumlu işlem yapan katılım bankalarının ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte hazırlanmış (İslami Finans Kuruluşları Muhasebe ve Denetleme Kurumu-AAOIFI ile İslami Finansal Hizmetler Kurulu-IFSB) standartların henüz zorunlu olmaması, bu kurumlar açısından önemli bir eksiklik olarak belirtmek gerekir.

2001 yılında başlayan yeniden yapılandırılması sürecinde BDDK, ilk olarak 26 Ocak 2007 tarih ve 26415 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayınladığı iki Tebliğ ile bankacılık sistemi için muhasebe sistemlerini yeniden oluşturmuştur. Bu tebliğlerin birinde, konvansiyonel bankalar için öngörülen 'Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi', diğerinde 'Katılım Bankalarının Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi' yer almıştır. Ancak, on yıl geçtikten sonra BDDK, 20 Eylül 2017 tarihli Resmi Gazete'nin 30186 mükerrer sayılı sayısında yayınladığı Tebliğler ile 2007 tarihli bu tebliğleri yürürlükten kaldırılmış, yerine bankalar için yeni bir 'Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi' açıklamıştır. Yani sıra, bu yeni Tebliğ ile 28/06/2012 tarihli ve 28337 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 'Bankalarca Açıklanacak Finansal Tablolara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ'de de önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu çalışmada, 1 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe giren 20 Eylül 2017 tarihli 'Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ'deki hesap planı esas alınmıştır.

Bu arada, hesap planlarında zaman zaman bazı küçük değişiklikler meydana gelse de, her iki banka türünün muhasebe düzenlerinde dış yapı itibarıyla benzerlik devam etmektedir. Faizsizlik ilkesi gereği katılım bankalarının topladıkları ve kullandıkları fonlar ile bunlar karşılığında oluşan kar payları başta olmak üzere iki banka arasındaki temel yapısal farklılık korunmaktadır. Böylece, katılım bankalarının varlık nedeni olan ilkeler ile temel çalışma ilkeleri, hesap planında karşılık bulmuştur. Bu farklılıklar dışında, özellikle hesap planının dış yapısı itibarıyla benzerlik vardır. İki banka türü arasındaki farkın nedeni olarak öne çıkan 'faiz' olgusu, konvansiyonel bankalara ait hesap planında Gelir Tablosu (5, 6,7 ve 8 nolu) hesap gruplarında yer alırken, katılım bankaları hesap planında 'kar payı' olarak yer almıştır. Tebliğler'in 4. Maddesinde yer alan 'tekdüzen hesap planı yapısı'nda bilanço ve diğer hesap grupları aşağıdaki gibidir.

Tablo 2: 20 Eylül 2017 Tarihli Tebliğ'e Göre Banka Tekdüzen Hesap Planı

AKTİF		PASİF	
0	DÖNEN VARLIKLAR	3	TOPLANAN FONLAR VE DİĞER YABANCI KAYNAKLAR
1	KREDİLER	4	ÖZKAYNAKLAR
2	YATIRIM AMAÇLI DEĞERLER VE DİĞER AKTİFLER		
AKTİF TOPLAMI		PASİF TOPLAMI	
		KAR/ZARAR SONUÇ HESAPLARI	
		5	FAİZ/KARPAYI GELİRLERİ
		6	FAİZ/KARPAYI GİDERLERİ
		7	FAİZ/KARPAYI DIŞI GELİRLER

	8	FAİZ/KARPAYI DIŞI GİDERLER
		KAR/ZARAR SONUÇ HESABI
9	BİLANÇO DIŞI HESAPLAR	9

Bankaların altına dayalı işlemleri, yukarıda görülen Bilanço ve Kar/Zarar Hesap grupları altında yer alan 'Kıymetli Madenler' ana hesabının altındaki yardımcı hesaplarda izlenir. Buna göre, konu ile ilgili olan ana ve yardımcı hesaplar, hesap planlarında aşağıdaki gibi yer almıştır.

Bu noktada iki hususu açıklamak gerekir. Bunlardan ilki, aşağıdaki tabloda alım satım veya riskten korunma amaçlı türev finansal araçlar içinde yer alan 'Kıymetli Madenler'den sağlanan karlar ile meydana gelen zararlar ihmal edilmiştir. Diğeri ise tabloda parantez içinde 'KA' yazılan hesaplar 'katılım bankaları', 'KO' yazılanlar 'konvansiyonel bankaları' için düzenlenmiştir.

Tablo 3: 20 Eylül 2017 Tarihli Tebliğ'e Göre Banka Hesap Planlarında Yeralan Kıymetli Maden Ana Hesapları

KONVANSİYONEL BANKALAR		KATILIM BANKALARI	
Kod	BİLANÇO HESAPLARI	Kod	BİLANÇO HESAPLARI
0	DÖNEN VARLIKLAR	0	DÖNEN VARLIKLAR
019	KIYMETLİ MADENLER-Y.P.	019	KIYMETLİ MADENLER-Y.P.
1	KREDİLER	1	KREDİLER
123	KIYMETLİ MADEN KREDİSİ-Y.P.	123	KIYMETLİ MADEN KREDİSİ-Y.P.
2	YATIRIM AMAÇLI DEĞERLER VE DİĞER AKTİFLER	2	YATIRIM AMAÇLI DEĞERLER VE DİĞER AKTİFLER
284	KIYMETLİ MADEN ALIM/SATIM HS.-T.P.	284	KIYMETLİ MADEN ALIM/SATIM HS.-T.P.
285	KIYMETLİ MADEN VAZİYETİ-Y.P.	285	KIYMETLİ MADEN VAZİYETİ-Y.P.
3	MEVDUAT VE DİĞER YABANCI KAYNAKLAR	3	MEVDUAT VE DİĞER YABANCI KAYNAKLAR
305	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI - VADESİZ - Y.P.	305	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI - ÖZEL CARİ HESAPLAR - Y.P.
315	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI VADELİ - Y.P.	315	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI - KATILMA HESAPLARI-Y.P.
359	YURTDIŞINDAN KULLANILAN KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ - Y.P.	359	YURTDIŞINDAN KULLANILAN KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ - Y.P.
	GELİR TABLOSU HESAPLARI		GELİR TABLOSU HESAPLARI
5	FAİZ GELİRLERİ	5	KARPAYI GELİRLERİ
504	KIYMETLİ MADEN KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER - T.P.	523	KIYMETLİ MADEN KREDİSİNDEN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.
505	KIYMETLİ MADEN KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER - Y.P.		
6	FAİZ GİDERLERİ	6	KARPAYI GİDERLERİ
614	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARINA VERİLEN FAİZLER-T.P.	614	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARINA VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P.
615	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARINA VERİLEN FAİZLER-Y.P.	615	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI KATILMA HESAPLARINA VERİLEN KARPAYLARI - Y.P.
616	YURTDIŞINDAN KULLANILAN KIYMETLİ MADEN KREDİLERİNE VERİLEN FAİZLER-T.P.	659	YURTDIŞINDAN KULLANILAN KIYMETLİ MADEN KREDİLERİNE VERİLEN KÂR PAYLARI - Y.P.
617	YURTDIŞINDAN KULLANILAN KIYMETLİ MADEN KREDİLERİNE VERİLEN FAİZLER-Y.P.		

7	FAİZ DIŞI GELİRLER	7	KARPAYI DIŞI GELİRLER
771	KAMBİYO KÂRLARI - Y.P.	723	KIYMETLİ MADEN KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR -Y.P.
		771	KAMBİYO KÂRLARI - Y.P.
8	FAİZ DIŞI GİDERLER	8	KARPAYI DIŞI GİDERLER
861	KAMBİYO ZARARLARI – Y.P.	861	KAMBİYO ZARARLARI – Y.P.

5.2. Altın Hesapların Muhasebesinde Önemli Noktalar

Bu noktada altınla ilgili temel ölçüler hakkında kısa bir açıklama yapmak gerekir. Çünkü piyasada alınıp satılan altının fiyatında belirleyici bazı temel kavramlar bulunmaktadır. Bunlar bilinmedikçe fiyat konusunun kavranması zorlaşır. Bunların başında, Milyem ve Ayar gelir. Öncelikle, saf altın yumuşak ve kolay işlenebilir bir metaldir. Bu nedenle aşınma ve deforme olmayı engellemek için altının sertleştirilmesi gerekir. Altını sertleştirmek amacıyla içine gümüş, bakır, çinko vb. madenler ilave edilir. Altının sertleştirilmesi amacıyla başka madenlerin kullanılması Ayar ve Milyem gibi temel kavramların oluşmasına neden olmuştur. Bu kavramlar ziynet Altınların bankalar tarafından teslim alınması sırasında yapılan dönüştürme işleminin kavranması açısından önemlidir. Böylece, diğer önemli nokta Altınların banka tarafından teslim alınmasıdır. Bu noktada bazı kavram ve noktanın açıklanması gerekir.

5.2.1. Altınla İlgili Önemli Kavramlar

Milyem: Bir alaşım içerisinde bulunan saf metal ağırlığının toplam ağırlığa bölümüne denir. En saf altın bin milyem olarak kabul edilir. Saflığın değeri sıfıra doğru azalır. Saflık değeri, ayarda olduğu gibi düştükçe alaşım içerisindeki katkı miktarı artar.

Ayar: Altın alaşımı içerisindeki saf altın miktarının göstergesi, yani altının saflığına denir. Ayarda en saf altın 24 ayar kabul edildiğinden, 24 Ayar altın içinde başka bir metal olmayan saf altını temsil eder. Bu nedenle, saf altın 1/24oranıyla gösterilir. 24 ayardan aşağıya doğru saflık azalır, alaşımın içerisindeki katkı miktarı ise artar. Bu temel kavramlarla ilgili ölçüler aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 4: Gram İle Alınıp Satılan Altınlar

Ayar	Milyem	Kıymetli Maden	Ayar Standartları ve Tolerans
1	2	1/2	Milyem Ayar
1	24	(1/24=) 0,041666	0,0416 Milyem
8	24	(8/24=)0,3330	0,333 Milyem 8 Ayar
9	24	0,3750	0,375 Milyem 9 Ayar
10	24	0,4167	0,416 Milyem 10 Ayar
14	24	0,5833	0,583 Milyem 14 Ayar
15	24	0,6250	
16	24	0,6667	
17	24	0,7083	
18	24	0,7500	0,750 Milyem 18Ayar
19	24	0,7917	
20	24	0,8333	
21	24	0,8750	
22	24	0,9167	0,916 Milyem 22 Ayar
23	24	0,9585	
24	24	1,0000	0,999 Milyem 24 Ayar

Tablo 5: Adet ile Alınıp Satılan Altınlar (tamamı 22 Ayar)

Cinsi	Gr.	Hasaltın
Ata çeyrek altın	1.75 gr.	1,60 gr.
Ata yarım altın	3.50 gr.	3,21 gr.

Ata Lira altın	7.20 gr.	
Ziyet Lira altın	7.00 gr.	6,42 gr.
Ata 2,5'lu altın	17.50 gr.	
Ata 5'li altın	36.00 gr.	
Reşat Lira altın	7.20 gr.	
Reşat 2,5'lu altın	18.00 gr.	
Reşat 5'li altın	36.00 gr.	
Hamit Lira altın	7.20 gr.	
Hamit 2,5'lu altın	18.00 gr.	
Hamit 5'li altın	36.00 gr.	

Tabloda yer aldığı gibi 1 ayar = 41,6666 Milyem (1000 Milyem/24) olur. 24 Ayar Altın ise, 999.9 Milyem gram, ya da 1 kg külçenin 999.9 Milyemi'dir.

5.2.2. Altınların Fiziken Teslimi

Kişi ve kuruluşların bankalara getirdiği ziynet altınlar (çeyrek, yarım, cumhuriyet, bilezik, kolye vb. her ayarda beyaz ve sarı altın) çok farklı nitelikte olduğundan, 008-32/35 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi gereğince ortak bir standarda, yani 100/100 saflığa dönüştürülerek teslim alınması ve hesaplara yatırılması ve nihayet muhasebeleştirilmesi gerekir. Bu standart, onların 24 Ayar saf altın olması anlamına gelmektedir Dolayısıyla, bankalar farklı nitelikteki altınları belli bir standarda dönüştürmek için, uzman kişilere ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaç nedeniyle, genellikle belirli gün ve şubelerde 'altın günleri' düzenlenmekte, bu günlere iştirak eden altın uzmanı (eksper) kişiler tarafından yapılan tespitler sonrası altınlar bankalar tarafından teslim alınmaktadır.

5.3. Bankalarda Altınla İlgili Muhasebe Hesaplarının İşleyişi

Yukarıda yer alan bankaların Tekdüzen Hesap Planı'nın Bilanço kısmında yer alan 'Kıymetli Madenler' ile ilgili ana hesaplar (284 KIYMETLİ MADEN ALIM/SATIM HS hariç) miktar (gr) bazında izlenir. 284 KIYMETLİ MADEN ALIM/SATIM HS'nin işleyişi ise, diğerlerinden farklı olarak alım/satıma konu 'Kıymetli Madenler'in TL. olarak bedellerinin varlığın edinilmesi halinde Borç, elden çıkarılması halinde Alacak yazılmak suretiyle olur. Benzer şekilde, Gelir Tablosu hesapları da miktar ve TL. bazında izlenmeye imkân verecek şekilde oluşturulmuştur.

Bankaların temel fonksiyonu topladıkları fonları (mevduat) kredi olarak ekonomiye aktarmak yanı sıra diğer bankacılık işlemlerini kapsar. Bu açıdan, bankaların altınla ilgili işlem ve muhasebe kayıtları altın mevduat ve kredi işlemleri ile diğer bankacılık işlemleri olmak üzere üç başlık altında ele alınacaktır.

5.3.1. Altın Mevduat Hesapları ve İşleyişi

Türkiye'de faaliyet gösteren beş katılım bankası başta olmak üzere bazı konvansiyonel bankalarda, kişi ve kuruluşlar vadeli veya vadesiz Altın hesapları açabilirler. Vadeli hesaplar en az üç ay vadeli, yanı sıra altı ve oniki ay vadeli olarak açılabilir. Vade sonunda, mevduat sahiplerine faiz/kar payları fiziken verilebildiği gibi, TL. cinsinden de verilebilmektedir. Ancak, bankaların bir kısmı belli (örneğin 5 gr.) miktarın altındaki Altın için fiziki ödemedir kaçınmakta, TL veya döviz cinsinden ödeme yapmayı tercih etmektedirler.

İşolgusu¹: 16 Nisan 2018 tarihinde banka şubesine gelen bir gerçek kişi müşteri 91 gün vadeli (3 ay) vadeli dönem sonu faiz/karpayı ödemeli bir altın mevduat hesabı açtırmıştır. Ancak, bu işlem için müşteri üç gün önceden haber vererek 2.000 Gr. Altını bankaya teslim etmiştir.

Fiziki Altın Karşılığı Bankaların Vadeli Hesap Açması

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle, müşterinin bankaya teslim ettiği 24 ayar altın miktarı = 2.000 kg. X 0,995 = 1.990 gr. olarak has altına dönüştürülür. Bu miktar, bankanın muhasebesinde açılacak altın deposu hesabına kaydedilir. Bu işlem, bankanın mülkiyetindeki altın miktarının etkilemeyeceğinden alım/satım hesabı çalışmaz. Buna karşılık, bankaya fiziki altın girişi olduğundan 019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ HESABI altında 01900 ALTIN DEPOSU HESABI'nda izlenir.

-----16/04/2018-----

¹ Çalışmadaki işolgularının tamamındaki rakamlar farazidir.

019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ-Y.P. 1.990
01900 ALTIN DEPOSU
315 KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI VADELİ – Y.P. 1.990
31500 YURTİÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER
Müşteri A..... Y.....'ın üç ay vadeli altın hesabı açması işlemi

Konvansiyonel ve katılım bankaların vadeli altın hesapların muhasebede ilk giriş kayıtları Bilanço hesapları üzerinden gerçekleştiğinden benzerlik gösterir. Buna göre, hesap açıldığında banka varlıklarında artış olduğundan, Aktif bir hesaba Borç yazılır, mevduat hesabına ise Alacak yazılır. Şu var ki, konvansiyonel bankalarda vade sonunda ödenen bedeller Gelir Tablosu Hesapları'na 'faiz' olarak kayıtlanırken, katılım bankalarında 'faizsizlik ilkesi' gereği 'karpayı olarak kayda geçer. Dolayısıyla, bu aşamada hesaplarda farklılık ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan bankaların vadeli hesaplar karşılığında verdikleri faiz/kar payı kayıtları ayrı ayrı ele alınmıştır.

Konvansiyonel Bankaların Altın Vadeli Hesap Karşılığında Faiz Vermesi

Banka, vade sonunda müşterisine yıllık %1,68 oranında faiz ödemiştir. Buna göre, yapılması gereken işlemler ve muhasebe kayıtları aşağıdadır.

Ödenecek faiz miktarı: $1.990,00 \times \%1,68 = 33,42/365 \times 91 = 8,33$ gr. Altın faiz elde edilmiştir. Bu miktar Gelir Tablosu hesabına Borç, müşteriye nakit ödenmeyip mevduat hesabına ilave edildiği durumda Alacak yazılır. Eğer müşteriye 8,33 gr. altın karşılığında TL cinsinden nakit ödeme yapılırsa, 315 hesap yerine 010 KASA HS.'na Alacak yazılır.

-----16/07/2018-----
285 KIYMETLİ MADEN VAZİYETİ-Y.P. 8,33
315 KIYMETLİ MADEN DEPO HES. VADELİ – Y.P. 8,33*
31500 YURTİÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER- Sabit Faizli
Müşterinin vadeli altın hesabına vade sonunda altın gr. olarak faiz kaydedilmesi

Öte yandan, 8,33 gr. altın karşılığında TL. tutar ilgili hesaplara kaydedilir.

-----16/07/2018-----
615 KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARINA
VERİLEN FAİZLER-Y.P. 773,02
284 KIYMETLİ MADEN ALIM SATIM HS.-Y.P. 773,02
Müşterinin vadeli altın hesabına vade sonunda altın gr. karşılığında TL. faiz kaydedilmesi
($8,33 \text{ gr} \times 92,80 \text{ TL} = 773,02 \text{ TL}$).

* Faiz, eğer nakit olarak ödenirse 315 yerine 010- Kasa Hs. kullanılır.

Katılım Bankalarının Altın Vadeli Hesap Karşılığında Karpayı Vermesi

Vade sonunda katılım bankası müşterisine %1,68 oranında katılım karı ödemiştir. Buna göre, yapılması gereken işlemler ve muhasebe kayıtları şöyledir.

Vade sonunda ödenecek kar payı miktarı: $1.990,00 \times \%1,68 = 33,42/365 \times 91 = 8,33$ gr. Altın'dır. Altın'ın vade tarihindeki fiyatı 92,80 TL/gr'dır.

-----16/07/2018-----
285 KIYMETLİ MADEN VAZİYETİ-Y.P. 8,33
28500 ALTIN VAZİYETİ
315 KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI VADELİ – Y.P. 8,33
31500 YURTİÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER
Müşterinin üç ay vadeli altın hesabına vade sonunda kar payı ilave edilmesi
-----16/07/2018/-----
615 ALTIN DEPO HESAPLARINA VERİLEN
KAR PAYLARI 773,02
284 KIYMETLİ MADEN ALIM/SATIM HESABI 773,02
Altın depo hesabına ödenen kar payının TL.cinsinden kayıt edilmesi

Gelir Vergisi Kesintisi Yapılması

Bankalar, müşterinin elde ettiği faiz/kar paylarından Gelir Vergisi kesintisi yaparlar. Buna göre, %15 kesinti yapıldığı varsayılırsa, kesinti tutarı: $8,33 * \%15 = 1,25$ gr. olur.

-----16/07/2018/-----

315 ALTIN DEPO HESAPLARI VADELİ	1,25	
31500 YURTİÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER		
285 ALTIN VAZİYETİ		1,25

Altın depo hesabına ödenen kar payından yapılan kesintinin kayıt edilmesi

Kar payından yapılan Gelir Vergisi kesintisi, bir yandan gr. olarak izlenirken, öte yandan TL. olarak da izlenir. Yapılan bu kesintiler, bir sonraki ay Muhtasar Beyannamesi ile müşteri adına Vergi İdaresi'ne yatırılır.

-----16/07/2018-----

284 ALTIN ALIM SATIM HESABI	116	
380 ÖDENECEK VERGİ RESİM HARÇ		
VE PRİMLER		116
38011 ÖDENECEK GELİR VERGİSİ		

Müşteriden yapılan Gelir Vergisi Kesintisi'nin TL. karşılığının ilgili hesaba alınması

$1,25 \text{ gr} * 92,80 \text{ TL} = 116.-\text{TL}$.

Altın Mevduat Hesabının Fiziken İade Edilerek Kapatılması

Müşteri vade sonunda altın mevduat hesabını altın olarak iade alarak banka hesabını kapatmıştır. Buna göre yapılması gereken kayıt;

-----17/07/2018-----

315 ALTIN DEPO HESAPLARI VADELİ	1.997,08	
31500 YURTİÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER		
019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ-Y.P.		1.990,00
01900 ALTIN DEPOSU		
315 KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI		
VADELİ- Y.P.		7,08
31500 YURTİÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER		

Altın depo hesabının kapatılması

Bu kayıtlarla birlikte, bankaların fiziki altın getirip vadeli hesap açan müşterilerine ait hesapların (Vergi İdaresi'ne ödeyecekleri vergi tutarı hariç) tamamı kapatılmış olur.

532. Altın Kredisi Hesaplarının İşleyişi

Bankaların Altın Kredisi Kullandırması

İşolgusu: Sard Altın Kuyumculuk İşletmeleri A.Ş. 10/02/2018 günü bankadan 3 ay vadeli 10 kg. Altın kredisi kullanmıştır. Konvansiyonel banka %2 faiz oranı belirlemiştir.

İşlem tarihinde;

1 gr Altın: 93,50 TL.

1 USD: 1,795 TL.

Kullandırılan altın kredisinin işlemi; $10.000,00 \text{ gr. Altın} * 0,995 = 9.995,00 \text{ gr. Saf Altın}$

Muhasebe kaydı, gr olarak yapılır:

-----10/02/2018-----

123 KIYMETLİ MADEN KREDİSİ-Y.P.	9.995	
---------------------------------	-------	--

019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ-Y.P. 9.995
01900 ALTIN DEPOSU
Sard Altın Kuyumculuk İşletmeleri A.Ş.'ne kullandırılan Altın kredisi kaydı

Konvansiyonel Bankaların Vade Sonunda Faiz Tahakkuku ve Kredinin Fiziki Altın İle Kapatılması

Vade sonunda: 1 gr Altın: 94,10 TL.

Kredi faiz oranı %2'dir. Buna göre, faiz miktarı: $9.950 * \%2 = 199$ gr. Altın'dır.,

TL. karşılığı = $199 \text{ gr. Altın} * 94,10 \text{ TL} = 18.725,90 \text{ TL.}$ 'dir.

Ayrıca, faiz üzerinden %5 BSMV hesaplanır. BSMV miktarı: $199 \text{ gr. Altın} * \%5 = 9,95 \text{ gr. Altın}$ 'dir. TL. karşılığı = $9,95 \text{ gr. Altın} * 94,10 \text{ TL.} = 936,30 \text{ TL.}$ 'dir.

Faiz+BSMV'nin miktar toplamı = $199+9,95 = 208,95 \text{ gr. Altın,}$

Faiz+BSMV'nin TL. karşılığı toplamı = $208,95 * 94,10 \text{ TL} = 19.662,20 \text{ TL.}$

Bunun; $18.725,90 \text{ TL.}$ 'si faiz/karpayı, $936,30 \text{ TL.}$ 'si BSMV'dir.

Faiz ve BSMV'nin Altın gr. olarak tahakkuk kaydı:

-----10/05/2018-----
123 KIYMETLİ MADEN KREDİSİ-Y.P. 208,95
019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ-Y.P. 208,95
01900 ALTIN DEPOSU
Sard Altın Kuyumculuk İşletmeleri A.Ş.'ne kullandığı kredinin gr. cinsinden faiz ve BSMV'nin tahakkuk kaydı

Faiz ve BSMV'nin TL. olarak tahakkuk kaydı:

-----10/05/2018-----
284 ALTIN ALIM SATIM HESABI 19.662,20
380 ÖDENECEK VERGİ RESİM HARÇ VE PRİMLER 936,30
380005 BSMV
504 KIYMETLİ MADEN KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER 18.725,90
Sard Altın Kuyumculuk İşletmeleri A.Ş.'ne kullandığı kredinin TL. cinsinden faiz ve BSMV'nin tahakkuk kaydı

Kredi, faiz ve BSMV'nin fiziki altınla kapatılması kaydı:

-----10/05/2018-----
019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ-Y.P. 10.158,95
01900 ALTIN DEPOSU
123 KIYMETLİ MADEN KREDİSİ-Y.P. 10.158,95
Sard Altın Kuyumculuk İşletmeleri A.Ş.'ne kullandırılan Altın kredisi, faiz ve BSMV'nin fiziki Altın ile kapatılması kaydı

Müşterinin kredi ve ona bağlı BSMV borcunu fiziki altınla ödemesi nedeniyle, 019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ HS. (Anapara+faiz+BSMV miktarı) 10.158,95 gr'na ulaşmış, bir başka ifadeyle, faiz+BSMV kadar artış göstermiştir. Buna karşılık, 504 KIYMETLİ MADEN KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER HS.'na o günkü altın fiyatından 18.725,90 TL. ve 380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER (BSMV) HS.'na yine o günkü altın fiyatından 936,30 TL. Alacak yazılmıştır. Böylece, bankanın Aktif tarafında yer alan altın miktarında gr. olarak yaşanan artış karşılığında, Pasif tarafta 'Vergi

Yükümlülükleri' hesapları ile Gelir Tablosu'nun 'Faiz Gelirleri' hesaplarında TL. olarak artış olmuştur. Şu var ki, müşteriler kredi ve faiz borçları yanısıra BSMV'ni de TL. cinsinden de ödeyebilirler.

Katılım Bankası Tarafından Gerçekleşen Altın Kredisinin Fiziken Kapatılması

Katılım bankaları müşterilerine Altın kredisi kullanıdılmaktadırlar. Bu işlem, konvansiyonel bankalarla benzerlik göstermektedir. Zira işlem, (a) da yer alan 'Bankaların Müşterilerine Altın Kredisi Kullanılması' işlemi gibi olup, Bilanço Hesapları üzerinde gerçekleşmektedir. Vade sonunda ise kredinin karşılığında elde edilen bedelin niteliği farklı olduğundan katılım bankaları, kredi anapara ve kar payı geliri aşağıdaki gibi kapatılır. Vade sonundaki veriler aynı olduğu varsayılmıştır;

1 gr Altın: 94,10 TL.

Kar payı oranı %2 olarak belirlenmiş olsun. Buna göre kar payı hesaplaması;

Kar payı miktarı: $9.950 * \%2 = 199$ gr. Altın'dır.

Kar payı TL. karşılığı = $199 \text{ gr. Altın} * 94,10 \text{ TL} = 18.725,90 \text{ TL.}$ 'dir.

Ayrıca, karpayı üzerinden %5 BSMV hesaplanır.

BSMV miktarı: $199 \text{ gr. Altın} * \%5 = 9,95$ gr. Altın'dır.

BSMV'nin TL. karşılığı = $9,95 \text{ gr. Altın} * 94,10 \text{ TL.} = 936,30 \text{ TL.}$ 'dir.

Kar payı+BSMV Toplamı = $199+9,95 = 208,95$ gr. Altın,

Kar payı+BSMV'nin TL. karşılığı = $208,95 * 94,10 \text{ TL.} = 19.662,20 \text{ TL.}$

Bunun; $18.725,90 \text{ TL.}$ 'si kar payı/kar payı, $936,30 \text{ TL.}$ 'si BSMV'dir.

Kar payı ve BSMV'nin Altın gr. olarak tahakkuk kaydı:

-----10/05/2018-----
123 KIYMETLİ MADEN KREDİSİ-Y.P. 208,95
019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ-Y.P. 208,95
01900 ALTIN DEPOSU
Sard Altın Kuyumculuk İşletmeleri A.Ş.'ne kullandığı kredinin gr. cinsinden
Kar payı ve BSMV'nin tahakkuk kaydı

Kar payı ve BSMV'nin TL. olarak tahakkuk kaydı:

-----10/05/2018-----
284 ALTIN ALIM SATIM HESABI 19.662,20
380 ÖDENECEK VERGİ, RESİMİ, HARÇ VE PRİMLER 936,30
380005 BSMV
523 KIYMETLİ MADEN KREDİLERİNDEN ALINAN
KARPAYLARI 18.725,90
Sard Altın Kuyumculuk İşletmeleri A.Ş.'ne kullandığı kredinin TL. cinsinden
kar payı ve BSMV'nin tahakkuk kaydı

Kredi anapara, karpayı ve BSMV'nin fiziki Altın ile kapatılması kaydı:

-----10/05/2018-----
019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ-Y.P. 10.158,95
01900 ALTIN DEPOSU
123 KIYMETLİ MADEN KREDİSİ-Y.P. 10.158,95
Sard Altın Kuyumculuk İşletmeleri A.Ş.'ne kullanılan Altın kredisi, karpayı ve
BSMV'nin fiziki Altın ile kapatılması kaydı

Altın Kredisinin TL. Olarak Kapatılması

Altın kredisi ve ona bağılı tahakkuk yapılan faiz/kar payı ve BSMV'nin TL. bankaya ödenerek yapılması halinde yapılması gereken, öncelikle borcun o günkü TL. karşılığının hesaplanmasıdır. Hesaplanan tutar, 010 KASA HS.'na Borç, 284 ALTIN ALIM SATIM HS.'na Alacak yazılır.

Borcun TL karşılığı: 10.158,95 gr. Altın*94,10 TL/gr= 995.957,20 TL. dir.

Borcun miktar olarak kapatılması kaydı

-----10/05/2018-----
285 ALTIN VAZİYETİ HS.-Y.P. 10.158,95
123 KIYMETLİ MADEN KREDİSİ-Y.P. 10.158,95
Sard Altın Kuyumculuk İşletmeleri A.Ş.'nin kullandığı Altın kredisinin
TL. cinsinden faiz/kar payı ve BSMV'nin kapatılma kaydı

Borcun TL. karşılığının tahsilatı ve Altın kredi hesabın kapanması

-----10/05/2018-----
010 KASA HESABI 955.957,20
284 ALTIN ALIM SATIM HESABI 995.957,20
Sard Altın Kuyumculuk İşletmeleri A.Ş.'ne kullanılan Altın kredisi,
kar payı ve BSMV'nin TL tahsilatı ile kapatılması kaydı:

5.3.3. Altınla Gerçekleşen Diğer Bankacılık İşlemleri

Bankalarda Altın alım satımı nedeniyle ortaya çıkan kar veya zararlar, hesap planlarına 'kambiyo karları veya zararları' hesapları olarak yer almıştır. Dolayısıyla, bu noktada konvansiyonel ile katılım bankası açısından muhasebeleştirilmede herhangi bir farklılık yoktur.

Altın satın alınması

İşolgu: ABC Bank, gramı 150 TL.'den, 15/08/2018 günü 2 Kğ. Has Altını bedelini peşin ödemek suretiyle satın almıştır.

2.000 gr. * 150 TL= 300.000 TL. yapar. Satın alınan Altın, bankanın Aktif'indeki bir varlık kaleminde artışa neden olduğundan bu hesaba miktar cinsinden BORÇ yazılırken, ikinci bir kayıtla bu miktarın karşılığında TL. cinsinden ödeme yapıldığından KASA HESABI'na ALACAK yazılır, yanı sıra mülkiyetindeki altın miktarı artış gösterdiğinden alım/satım hesabına BORÇ yazılır.

-----15/08/2018-----
019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ-Y.P. 2.000
01900 ALTIN DEPOSU
285 KIYMETLİ MADEN HESABI 2.000
2 kğ. Saf Altın satın alınması
-----15/09/2018-----
284 KIYMETLİ MADEN ALIM SATIM HESABI 300.000
010 KASA HESABI 300.000
Satın alınan 2 Kğ. Saf Altın bedelinin ödenmesi

Karlı altın satışı

İşolgu: ABC Bank 20/09/2018 günü 175 TL./gr.dan 1 Kğ. Saf Altını satmıştır.

Satış Tutarı: 1.000 gr.*175 TL.= 175.000 TL.

Maliyet bedeli: 1.000gr*150 TL.= 150.000 TL.

Fark (kazanç) 25.000 TL.

Ayrıca, işlem sonucu lehe para (kâr) kaldığından (%5) BSMV hesaplanır. Buna göre, BSMV=25.000*%5=1.250 TL.'dir.

Bu noktada, Altın alım satım işlemlerinde banka, banker ve sigorta şirketlerinin BSMV karşısındaki durumunu açıklamakta fayda var. BSMV'de vergiyi doğuran olayın meydana gelmesi için verginin konusuna giren bir muamele yapılması ve bu muamele sonucu lehe para kalması şartlarının birlikte gerçekleşmesi gereklidir. BSMV'de işlem sonucu lehe alınan para vergilendirildiğinden bir işlem neticesinde lehe para kalmamışsa BSMV'ye tabi bir matrah bulunmayacaktır (Çakıcı ve Ceylan, 2014, 117-118).

-----20/09/2018-----		
285 KIYMETLİ MADEN HESABI	1.000	
019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ-Y.P.		1.000
01900 ALTIN DEPOSU		
Satışı yapılan 1 kğ. Saf Altının Aktiften çıkış kaydı		

Miktar çıkışı yapılan altın için TL. cinsinden satış ve kazanç kaydı:		
-----20/09/2018-----		
010 KASA HESABI	175.000	
284 KIYMETLİ MADEN ALIM SATIM HESABI		150.000
771 KAMBİYO KARLARI		25.000
77110 KIYMETLİ MADEN ALIM SATIM DEĞERLEME KARLARI		
Satışı yapılan 1 Kğ. Saf Altın bedelinin tahsilatı ve kazancın kaydı		
-----20/09/2019-----		
830 VERGİ RESİM HARÇLAR VE FONLAR	1.250	
83000 BANKA VE SİGORTA MUAMELELERİ VERGİSİ		
380 ÖDENECEK VERGİ RESİM HARÇ VE PRİMLER		1.250
380005 BSMV		
Has Altın satışından elde edilen karın %5'i için hesaplanan BSMV		

Zararına altın satışı

İşolgusu: 15/10/2018 günü 500 gr. Saf Altın 145 TL.den satılmıştır.

Satış Tutarı: 500 gr.*145= 72.500 TL.

Maliyet bedel: 500 gr.*150 TL = 75.000 TL.

Fark (zarar) 2.500 TL.

-----15/10/2018-----		
285 KIYMETLİ MADEN HESABI	500	
019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ-Y.P.		500
01900 ALTIN DEPOSU		
Satışı yapılan 500 gr.. Saf Altının Aktiften çıkış kaydı		

Miktar çıkışı yapılan altın için TL. cinsinden satış ve zarar kaydı:		
-----15/10/2018-----		
010 KASA HESABI	72.500	
861 KAMBİYO ZARARLARI	2.500	
86110 KIYMETLİ MADEN ALIM SATIM DEĞERLEME ZARARLARI		
284 KIYMETLİ MADEN ALIM SATIM HESABI		72.500
Satışı yapılan 500 gr. Saf Altın bedelinin tahsilatı ve zararın kaydı		

Yılsonu Altın Değerlemesi

İşolgusu: Dönem sonunda bankanın kıymetli maden (Altın) hesaplarında 500 gr. Altın olduğu tespit edilmiştir.

31/12/2018 tarihinde Altının gr. fiyatı: 180 TL/gr.'dir. Buna göre:

Yeni Değer: 500 gr*180 TL.= 90.000 TL.

Maliyet bedeli: 500 gr*150 TL.= 75.000 TL.

Fark (Artış) 15.000 TL.

-----31/12/2018-----

284 KIYMETLİ MADEN ALIM SATIM HESABI	15.000	
771 KAMBİYO KARLARI		15.000
77110 KIYMETLİ MADEN ALIM SATIM		
DEĞERLEME KARLARI		

Yılsonu kıymetli maden Altın hesabındaki 500 gr. Saf Altının değerleme kaydı

Bankalar, sadece yılsonu değil, geçici vergi dönemlerinde de değerleme işlemi yaparlar.

Altın transfer işlemi

Takasbank tarafından oluşturulan Altın Transfer Sistemi (ATS) sayesinde bankalar 2018 yılından itibaren müşterilerinin bankalardaki altın depo hesaplarında bulunan altın bakiyelerini bankalararası kişiden kişiye (P2P) elektronik ortamda transfer etme imkânı sağlamaktadır. Bu sistemde Takasbank platform işleticisi, bankalar sistem katılımcısı (üye), Borsa İstanbul ise altın saklayıcısı konumunda bulunmaktadır. Altın transfer sistemine üye olan bankaların müşterileri yine sisteme üye olan diğer bankalardaki kendi veya başkası adına açılan altın depo hesaplarına 1 gramdan başlamak üzere üst sınır olmaksızın altın transfer işlemlerini bankalar aracılığıyla yapabilmektedirler. ATS'ye üye Bankalar müşterilerinin altın transfer talimatlarını yerine getirebilmek için öncelikle Borsa İstanbul saklama kasalarında %100 fiziki karşılığı olacak şekilde altın bulundurmaya zorundadır. Borsa İstanbul tarafından bankaların talimatı ile fiziki altın külçeleri Takasbank altın havuz hesabına ilgili banka adına yatırıldığı andan itibaren ATS devreye girmekte ve transfer işlemi gerçekleştirilmektedir. Bu arada, bankalar Takasbank üye ekranlarını kullanmak yanında kendi arayüzlerini kullanarak da altın transfer talimatlarını elektronik olarak yerine getirebilmektedir (Takasbank, 2019). Sisteme üye banka sayısı 11/06/2019 itibarıyla 17'dir. Bunların 5 tanesi, sistemin öncüsü niteliğindeki katılım bankasıdır.

İşolgusu: Müşteri M. K. 20/10/2018 tarihinde verdiği bir talimatla ABC Bank İstanbul Merkez Şube nezdinde bulunan vadeli kıymetli maden depo hesabındaki 500 gr. altının XYZ Bank Ankara Merkez Şb. Nezdindeki hesaba aktarılmasını talep etmiştir.

Banka bu talimatı, ister Takasbank üye ekranı isterse kendi arayüzünü kullanarak, TL. transfer işleminde olduğu gibi kısa sürede ve kolaylıkla gerçekleştirebilir. Müşterinin fiziki altın teslimi suretiyle vadeli depo hesabı açıldığından ve altın bankanın mülkiyetinde olmadığından, transfer işlemi sadece miktar (gr) bazında kayıtlarda izlenir.

-----20/10/2018-----

315 KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI VADELİ – Y.P.	500	
31500 YURTİÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER		
019 KIYMETLİ MADENLER VAZİYETİ-Y.P.		500
01900 ALTIN DEPOSU		

Müşteri M. K. Adına banka nezdinde bulunan altın depo hesabından şahsın Ankara Merkez Şb. nezdindeki hesaba 500 gr. altın transferi

SONUÇ

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'da yapılan değişiklik ile altın bankacılığı alanında çok önemli adımlar sayesinde altına dayalı vadeli ve vadesiz mevduat hesaplarının önü açılmıştır.

Müşteriler çalınma, kaybolma riski olmadan altına yatırım, altın alım-satımı ve altın hesapları arasında havale yapılabilmesi gibi nedenler ve TL hesaplar gibi kıymetli maden cinsinden tasarruf mevduatı hesaplarının anaparaları ile bu hesaplara ilişkin faiz reeskontları toplamının da sigorta kapsamında bulunması altın bankacılığına olan güveni artırmaktadır.

Borsa İstanbul A.Ş. bünyesinde kurulan Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası Bölümü bulunmaktadır. Dolayısıyla Bankalar tarafından altın ile ilgili olarak gram üzerinden kaydedilen hesaplar yabancı para kabul edilerek değerlendirme gününde borsada oluşan fiyatlar üzerinden yapılmaktadır. İşletmeler aktifinde yatırım amaçlı iktisadi kıymet (kıymetli maden-altın, gümüş, platin) bulunduran mükelleflerin 213 sayılı V.U.K'nun 289.cu maddesi uyarınca geçici vergi dönemleri ve hesap dönemi sonlarında söz konusu kıymetlerini Altın borsasındaki rayiç bedel üzerinden değerlemeye tabi tutmaları gerekmektedir.

Bu çalışmada, kişi ve işletmelerin ellerinde bulunan altınları fiziki olarak bankalara teslim etmeleri karşılığında vadeli veya vadesiz hesap açılması, fiziki olarak geri almaları, altın kredisi kullanmaları, aynı şekilde ödemeleri veya TL. cinsinden ödemeleri gibi işlemler yanı sıra altına dayalı diğer cari işlemlerin muhasebe kayıtlarının nasıl gerçekleştiği gösterilmiştir. Buna göre, yastık altındaki altınların çalınma riskine karşı bankaya teslim edilip, ekonomiyeye kazandırılması ve karşılığında mevduat hesabı açılarak kazanç sağlanması öte yandan başta imalatçı kuyumcuların altın kredisi kullanımı gibi daha birçok faaliyet bankaların ürün portföyüne girmiştir. Bütün bu ürünler, ülke ekonomisine olumlu katkı sağlayacak niteliktedir. Öte yandan, T.C. Merkez Bankası'nın mevduatlar için karşılık olarak altın tercihinin öne çıkması, bankaların TL. ve döviz cinsinden kaynaklarının genişlemesine imkân sağlamış, işletmelerin ise mevduat karşılığı faiz/karpayı kazancı yanında dönem sonları değerlendirme nedeniyle bilançolarının gerçeğe yaklaşmasında aracı olmuştur. Oysa altınlar kişi ve işletmelerin kasalarında saklanmış olsaydı, bütün bu olumlu sonuçlardan mahrum kalınacak, yanı sıra çalınma ve kaybolma tehlikesi sürekli devam edecektir.

KAYNAKÇA

ALP, Pelin, AKÇA, Fatih, KOYUNCU, Gökhan, (2017), “Türkiye’de Altın Bankacılığının Gelişimi”, <http://tcmbblog.org/wps/wcm/connect/blog/tr/main+menu/analizler/turkiyede+altin+bankaciliginin+gelisimi>, Erişim: 20/03/2019

AŞARKAYA, Ahmet, (2013), Dünyada ve Türkiye’de Altın Piyasası, Türkiye İş Bankası İktisadi Araştırmalar Bölümü.

BDDK (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu), (2019), Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri Aralık 2018, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/duyuru_0689_01.pdf, Erişim: 15/03/2019

Borsa İstanbul, (2019), “Borsa İstanbul A.Ş. Kıymetli Madenler Ve Kıymetli Taşlar Piyasasında Bar, Külçe Ve Granülleri İşlem Görebilecek Rafineriler Listesi”, https://www.borsaistanbul.com/docs/default-source/kmtp_piyasa_verileri/borsada-bar-kulce-ve-granulleri-islem-gorebilecek-rafineriler-listesi.pdf?sfvrsn=8, Erişim: 30/01/2019

Borsa İstanbul, (2019), “Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası”, http://www.borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/Kiyetli_Madenler_ve_Taslar_Piyasasi.pdf, (Erişim Tarihi: 02.05.2019),

ÇAKICI, Ömer ve CEYLAN, Mehmet, (2014), Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Teori-Uygulama-Mevzuat, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, İstanbul.

ÇELİKDEMİR, Neşe Çoban, ÇETİN, Abdurrahman, (2015), “Altın Bankacılığı ve Altın İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi”, AKÜ İİBF Dergisi-Cilt: XVII Sayı: 2, Aralık, s.11-32

ÇITAK, Serdar, (1999), “Dünya Altın Piyasaları, İstanbul Altın Borsası ve Risk Yönetiminde Altın”, İMKB Dergisi, Cilt:3, Sayı:12, s. 51-89

DERECİ, Mustafa, (2018), “Katılım Bankacılığında Altın”, Katılım Finans Dergisi, 10 Mayıs, <http://katilimfinansdergisi.com.tr/katilim-bankaciliginda-altin>, Erişim: 15/03/2019

DOĞAN, Ayşe Özlem, (2010), Altın Bankacılığı ve Türkiye Uygulaması, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

DORAN, Alan, (1998), “Trends in Gold Banking”, World Gold Council. Research No: 19, s. 19

GÜNGÖR, Tefvik, (2017), Olayların İçinden,”Kuyumculuk sektörü 10 milyar dolarlık bir sektör”, Dünya Gazetesi, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/kuyumculuk-sektoru-10-milyar-dolarlik-bir-sektor/356977https://www.dunya.com/kose-yazisi/kuyumculuk-sektoru-10-milyar-dolarlik-bir-sektor/356977>, Erişim: 15/03/2019

HALİŞÇELİK, Ergül, (2000), Kıymetli Madenler Kıymetli Madenler Mevzuatının Değerlendirilmesi ve İstanbul Altın Borsası’nın Mali Sektör İçerisindeki Yeri, Ankara.

İAR, (2019), “Dünden Bugüne İAR”, <http://www.iar.com.tr/Kurumsal/dunden-bugune-iar/5>, (Erişim Tarihi: 02.05.2019).

İAR, (2019), “Yastıkaltı Altını”, <http://www.iar.com.tr/Projeler/yastikalti-altini/1>, (Erişim Tarihi: 02.05.2019).

İNAL, Veysel, AYDIN, Mücahit, (2016), “Altın Fiyatlarını Etkilemesi Beklenen Faktörler Üzerine Bir İnceleme”, ICPESS ICPESS (International Congress on Politic, Economic and Social Studies) 2016 - İstanbul, 24-26 August 2016, s. 61-70

ÖZ, Ersan, FİDAN, Aysin, (2013), “Türkiye’de Altın Bankacılığı Faaliyetleri ve Vergilendirilmesi”, Maliye Dergisi, Sayı 164, Ocak-Haziran, s. 120-130

ÖZ, Tunahan, (2015), Türkiye’deki Bankaların Altın Bankacılığı Anlamına Birbirlerinden Nasıl Farklılaştığının Analizi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

SARAÇ, Osman ve BAYHAN, Abdullah Cevdet, (2013), “Kıymetli Maden Altının Ekonomi Politikası ve Bankacılık Sektörü Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt: 5, No:2, s. 393-406

TCMB, (2019), “Para Politikası”, <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Para+Politikasi>, (Erişim Tarihi: 02.05.2019).

TCMB, (2019), “Zorunlu Karşılıklar”, <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Bankacilik+Verileri/Zorunlu+Karsiliklar/>, (Erişim Tarihi: 02.05.2019).

Takasbank, (2019), <https://www.takasbank.com.tr/tr/hizmetler/verilen-hizmetler-1/altin-transfer-sistemi-hizmetleri>, Erşim: 20/07/2019

T.C. Ticaret Bakanlığı, (2018), Mücevherat Sektör Raporu, Hazırlayan İhracat Genel Müdürlüğü Maden, Metal ve Orman Ürünleri Dairesi, Ankara.

YAŞAR, Okan, (2016), “Türkiye’de Kuyumculuk ve Benzeri Üretim Sanayinin Sanayi Coğrafyası Prensipleri Çerçevesinde İncelenmesi”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 30, Eylül, s. 1-19